

*Бібикова М. О.,**здобувач наукового ступеню**доктора філософії кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ*

ФОРМИ УЧАСТІ ПРОКУРОРА У ПРОЦЕСІ ДОКАЗУВАННЯ НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню форм участі прокурора у процесі формування доказів у кримінальному провадженні. Висвітлено наукові підходи щодо класифікації повноважень прокурора у збиранні доказів під час досудового розслідування. Розкрито зміст та проблемні питання здійснення прокурором координуючих, безпосередніх та наглядових повноважень. З'ясовано, що окремою формою участі прокурора у доказуванні в умовах воєнного стану виступає реалізація делегованої функції судового контролю.

Висловлено обґрунтовану підтримку пропозицій науковців в частині визначення координаційної діяльності прокуратури в якості самостійної функції, удосконалення законодавчої регламентації в аспекті функціональної спрямованості та розмежування з іншими функціями прокуратури.

Звернено увагу на проблемні питання реалізації повноважень прокурора щодо особистого проведення слідчих (розшукових) дій. Враховуючи, що законодавець не встановив випадків самостійного проведення прокурором слідчих дій, на практиці такі повноваження прокурором фактично не реалізуються.

Відмічено, що наглядова діяльність процесуального керівника виступає гарантією законності проведення слідчих (розшукових) дій, які за своїм змістом та формою обмежують конституційні права та свободи людини. За таких обставин, прокурор вирішуючи питання погодження клопотання про обшук, поруч з перевіркою наявності фактичних підстав його проведення зобов'язаний звернути увагу на те, щоб таке обмеження законних інтересів було в розумній пропорції до тяжкості правопорушення, ступеня підозри та бажаного результату.

Обґрунтовано, що наглядова діяльність прокурора повинна зводитись не тільки до погодження, але і має передбачати особисту участь прокурора у судовому розгляді клопотань про надання дозволу на проведення обшуку, огляду житла чи іншого володіння особи, негласних слідчих (розшукових) дій.

З'ясовано, що критеріями відмови у задоволенні клопотання про проведення обшуку слідчими суддями є: відсутність доказів того, що відшукувані речі мають значення для досудового розслідування та можуть бути доказами під час судового розгляду; слідчим не доведено, що відшукувані речі знаходяться у зазначеному в клопотанні житлі чи іншому володінні особи; в резолютивній частині клопотання не зазначені індивідуальні або родові ознаки речей, документів, іншого майна або осіб, яких планується відшукати, а також їхній зв'язок із вчиненим кримінальним правопорушенням.

Ключові слова: доказування, досудове розслідування, збирання доказів, кримінальне провадження, слідчі (розшукові) дії, прокурор.

Постановка проблеми. Процесуальний етап формування складу кримінально-судових доказів починається в стадії досудового розслідування, де воно здійснюється в рамках притаманних йому інквізиційних процедур як наслідок реалізації засади *favor procuratoris*. Досудові докази мають, по суті, характер матеріалів, виготовлених одноособово представником обвинувальної влади та використовуються лише в інтересах досудового розслідування (формулювання підозри, обвинувачення, застосування заходів забезпечення кримінального провадження та ін.) [1, с. 100, 102].

Одним із суб'єктів, на якого покладається обов'язок доказування відповідно до ст. 92 КПК України, виступає прокурор. Переорієнтування діяльності прокурора під час досудового розслідування з погляду на збирання доказів «зі сторони» на безпосередню участь у процесі проведення досудового розслідування значно підвищує його роль у забезпеченні доведеності вини особи поза межами розумного сумніву [2, с. 109]. У зв'язку з цим компетенція прокурора під час проведення досудового розслідування значно розширилась. З наданням прокурору повноважень особисто проводити слідчі (розшукові) дії, останній отримав можливість самостійно, безпосередньо збирати докази у досудовій стадії. Поруч з цим сьогодні в КПК України відсутнє врегулювання випадків реалізації таких повноважень, що свідчить з одного боку про розуміння законодавцем важливості активної участі прокурора у доказуванні, однак з іншого – про їх декларативний характер. Відповідні прогалини законодавства обумовлюють особливу актуальність в науці кримінального процесу теми збирання доказів прокурором у досудовому кримінальному провадженні.

Стан дослідження. Питанням участі прокурора у доказовій діяльності під час досудового розслідування присвячено чимало уваги у науковій доктрині з кримінального процесу. Зокрема І. П. Зіньковський досліджував специфіку участі керівника органу прокуратури у доказуванні через аналіз його повноважень у цій сфері. Д. В. Козарійчук, О. О. Горбас та інші розкривали зміст компетенції прокурора щодо участі у слідчих (розшукових) діях та особистого їх проведення у порядку, визначеному КПК України. Є. С. Немчинов, В. В. Колодчин, А. Р. Туманянц у наукових працях аналізували участь прокурора у кримінальному процесуальному доказуванні у судових стадіях кримінального провадження. Участь прокурора в доказуванні обставин, які обґрунтовують застосування запобіжних заходів, висвітлював В. А. Завтур, А. І. Палюх та ін. Однак на сьогодні все ще залишається багато невирішених теоретичних й практичних проблем, що пов'язані з реалізацією прокурором повноважень щодо збирання доказів у досудовому кримінальному провадженні.

Мета статті полягає у з'ясуванні ролі прокурора в процесі доказування крізь призму дослідження форм його участі у збиранні доказів на стадії досудового розслідування.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі є різні підходи щодо класифікації повноважень прокурора в частині його участі у збиранні, оцінці та перевірці доказів під час досудового розслідування. Так, А. І. Палюх, аналізуючи процесуальні повноваження прокурора, виокремлює опосередковану та безпосередню форми участі прокурора у доказуванні [3, с. 45]. Натомість І. Ю. Кайло диференціює повноваження прокурора у доказуванні на: такі, що спрямовані на забезпечення дотримання вимог допустимості безпосередньо під час збирання й закріплення доказів (п. 4 ч. 1 ст. 36 КПК); контрольні, в перебігу здійснення яких прокурор має змогу виявити вади доказового матеріалу, що міститься в матеріалах провадження (пункти 2, 10, 11 і 13 ч. 1 ст. 36 КПК); компенсаційні, що спрямовані на усунення недоліків досудового слідства у випадку попереднього виявлення порушень вимог допустимості (пункти 4–10, 13, 20 і 21 ч. 1 ст. 36 КПК) [4, с. 149].

На думку Д. Орлика, повноваження прокурора щодо збирання доказів варто поділити за функціональним принципом на три категорії [2]: 1) координуючу діяльність прокурора, що полягає у визначенні напрямку проведення досудового розслідування, встановленні меж збирання доказів у кримінальному провадженні, спрямуванні діяльності слідчих та оперативних підрозділів на встановлення всіх необхідних обставин, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, для прийняття законного та обґрунтованого рішення; 2) безпосередню діяльність зі збирання доказів, що передбачає право прокурора особисто проводити слідчі (розшукові) дії та приймати процесуальні рішення, а також підтримувати державне обвинувачення в суді; 3) наглядову діяльність прокурора щодо збирання доказів полягає у забезпеченні законності збирання доказів слідчими та оперативними підрозділами.

Беручи за основу класифікацію форм участі прокурора щодо збирання доказів, наведену Д. Орликом, спробуємо окреслити проблемні питання реалізації ним повноважень у досліджуваній сфері.

Координуюча діяльність прокурора. З метою виконання координуючої ролі прокурор надає вказівки слідчим підрозділам та доручення оперативним підрозділам на проведення гласних і негласних слідчих (розшукових) дій. Зазначена діяльність є універсальною та використовується прокурором у кожному кримінальному провадженні. Шляхом використання координуючих повноважень процесуальний керівник визначає коло обставин, які підлягають доказуванню у конкретному кримінальному провадженні, визначає виконавців окремих процесуальних дій, забезпечує швидке та повне збирання усіх необхідних доказів у кримінальному провадженні [2].

На думку В. Т. Нора до завдань координації слід віднести: 1) об'єднання зусиль та активізація роботи правоохоронних органів у сфері боротьби зі злочинністю; 2) усунення дублювання і паралелізму в роботі правоохоронних органів; 3) розробка і здійснення правоохоронними органами узгоджених заходів щодо своєчасного виявлення, розкриття, розслідування та припинення злочинів і корупційних діянь, усунення причин та умов, які сприяють їх вчиненню тощо [5, с. 169].

У фахових джерелах вже зверталась увага на недостатню правову урегульованість самої координаційної діяльності про-

куратури, адже її сучасне нормативне закріплення має місце не на законодавчому, а на відомчому рівні [6]. І. В. Глобюк, аналізуючи нормативно-правові акти, дійшла до висновку, що існуючі координаційні повноваження реалізуються прокурорами поза межами кримінального провадження та мають організаційний, а не процесуальний характер, значно виходять за межі участі прокурорів у кримінальних провадженнях [7, с. 190].

Підтримуючи погляди науковців, зауважимо, що координаційна діяльність прокурора має важливе значення у доказуванні та є основою якісної взаємодії між слідчим, дізнавачем та прокурором у цій сфері. Так, відповідно до Звіту за результатами дослідження «Роль прокурора на досудовій стадії кримінального процесу» [8, с. 24], проведеного за ініціативи «Права людини і правосуддя», практика демонструє істотні проблеми у взаємодії між слідчим і процесуальним керівником під час збирання доказів у різних регіонах, які пов'язані із такими чинниками: нерозуміння своїх ролей у контексті досудового розслідування, відсутність ефективних важелів впливу на слідчого, який не виконує вказівки прокурора; відсутність орієнтованості слідчих та оперативних працівників на результат у вигляді судового рішення; наявність конкуренції між прокурором та керівником слідчого підрозділу за право завантажити слідчого (перетин повноважень). Ефективність співпраці між слідчим та процесуальним керівником часто залежить від персональних контактів керівників цих органів.

Як одну із форм реалізації координаційної діяльності прокурора у кримінальному провадженні науковці розглядають слідчо-оперативну групу. Зважаючи на статус і повноваження прокурора в досудовому розслідуванні за чинним законодавством, саме його роль є провідною, але вона ніяк не визначена стосовно створення та функціонування СОГ (головними дійовими особами в цих питаннях є керівник підрозділу поліції певного рівня, керівник органу досудового розслідування і слідчий). Це є суттєвою прогалиною в правовому регулюванні здійснення досудового розслідування груповим методом [9, с. 179].

Таким чином, координаційна діяльність прокуратури є підґрунтям для належної взаємодії суб'єктів збирання доказів, однак на сьогодні має невизначені перспективи, на практиці проводиться безсистемно й епізодично, має формальний характер і фактично не справляє істотного впливу на процес збирання доказування у кримінальному провадженні. Тому підтримуємо пропозиції, висловлені науковцями, визначити таку діяльність прокуратури в якості самостійної функції, удосконалити законодавчу регламентацію в аспекті функціональної спрямованості та розмежувати з іншими функціями прокуратури [10, с. 1197; 11, с. 371].

Безпосередня діяльність. У ч. 2 ст. 36 КПК України зазначено, що прокурор уповноважений особисто проводити слідчі (розшукові) дії. Разом з тим вказівка про можливість особистого проведення прокурором слідчих дій міститься у ч. 3, 7 ст. 223, ч. 9 ст. 224, ч. 1 ст. 228, ч. 1 ст. 229, ч. 3 ст. 233, ст. ст. 36–242 КПК України. Тобто законодавець на рівні зі слідчим наділяє прокурора повноваженнями здійснювати збирання доказів безпосередньо.

Проте, як відмічає О. О. Торбас, враховуючи складність кримінальних процесуальних відносин, у КПК України не встановлюється, коли саме прокурор повинен реалізовувати такі повноваження, залишаючи вирішення цих питань на його розсуд [12, с. 168].

У зв'язку з цим постає питання, у яких випадках та за яких обставин прокурор може або, навіть зобов'язаний, безпосередньо проводити слідчі (розшукові) дії. Показовими в цьому контексті є результати дослідження Р. Н. Гасанова, відповідно до яких прокурори майже не беруть участі в таких процесуальних діях. Зокрема науковцем було встановлено, що частка кримінальних проваджень (від загальної кількості), в яких прокурор бере участь у проведенні слідчих (розшукових) дій, становить менше 10%. Якщо ж прокурори беруть участь у слідчих (розшукових) діях, то такими діями найчастіше бувають обшуки та допити [13, с. 80].

У науковій літературі припускають, що прокурор може самостійно провести відповідні процесуальні дії тоді, якщо їх не встигатиме провести слідчий. Наприклад, обставини кримінального правопорушення змушують одночасно провести декілька обшуків. У такому разі слідчий та прокурор можуть поділити між собою такі повноваження та одночасно провести декілька процесуальних дій [12, с. 170]. Або такий різновид доказування використовується прокурором під час здійснення досудового розслідування щодо найбільш складних злочинів. Разом з тим, прокурором може бути проведено додатковий допит підозрюваного, який дає неправдиві свідчення з метою протидії досудовому розслідуванню та ухилення від кримінальної відповідальності. Безпосередня участь прокурора у проведенні слідчих (розшукових) дій дозволяє забезпечити належну перевірку тих обставин вчинення кримінального правопорушення, які вірогідно будуть предметом суперечок під час судового розгляду [2]. Прокурор може проводити певні слідчі (розшукові) та процесуальні дії за відсутності інших засобів для вирішення завдань кримінального провадження та досудового розслідування [14, с. 23] або проведення особисто прокурором окремих процесуальних дій може мати місце тільки у виняткових, особливо складних випадках, коли іншими засобами досягти мети доказування не є можливо [3, с. 64].

Натомість, з позиції представників прокурорської спільноти, що неодноразово відображалась у рішеннях Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, повноваження прокурора щодо самостійного проведення слідчих дій є субсидіарними щодо відповідних повноважень слідчих органів досудового розслідування. Наявність у прокурора таких повноважень не означає, що в разі, якщо слідчий не виконує відповідні слідчі дії, прокурор зобов'язаний здійснювати їх замість слідчого. Іншими словами, самостійне проведення прокурором слідчих дій має бути направлено на доповнення або перевірку допустимості доказів, здобутих органом досудового розслідування, а не на самостійне здобуття цих доказів, адже це не є їхнім службовим обов'язком, оскільки жодною нормою закону на прокурора не покладено обов'язку розкривати кримінальне правопорушення. Вказівки прокурора у кримінальних провадженнях мають бути спрямовані і на здобуття, і на закріплення доказів. Проте, чи буде це завдання виконано, залежить від якості здійснення слідчими цих вказівок (рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів від 03 серпня 2022 року № 107дп-22).

Більш детально висвітлення випадків особистого проведення слідчих дій знаходить своє відображення у наказі Офісу Генерального прокурора «Про затвердження Стандартів діяльності прокурорів у сфері захисту інвестицій під час досудового розслідування» від 24 квітня 2024 року № 84. А саме, необхід-

ність особистого проведення прокурором слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій визначається з урахуванням обставин конкретного кримінального провадження та об'єктивних обставин, які впливають на його перебіг, у тому числі з огляду на: неналежне виконанням слідчим обов'язків, передбачених кримінальним процесуальним законодавством, що впливає на виконання завдань кримінального провадження; додержання розумних строків проведення відповідних дій; гарантування прав учасників кримінального провадження; забезпечення повноти і об'єктивності результатів відповідної дії; ефективність досягнення мети відповідної дії.

Очевидно, що особисте проведення прокурором слідчих (розшукових) дій має важливе значення з огляду на те, що він підтримуватиме в суді обвинувачення, в основу якого будуть покладені докази, здобуті в результаті слідчих дій. Проте, враховуючи, що законодавець не встановив випадків особистого проведення прокурором слідчих дій, на практиці такі повноваження прокурором фактично не реалізуються.

Наглядова діяльність прокурора. До такої діяльності Д. Орлик справедливо відносить погодження клопотань слідчого про застосування заходів забезпечення кримінального провадження (тимчасовий доступ до речей і документів, арешт тощо), погодження клопотань слідчого про проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а також вивчення шляхів отримання доказів, перевірку таких доказів на достатність, належність та допустимість, проведення перевірок належного зберігання речових доказів тощо [2]. Сам інститут погодження, як слушно зауважує В. А. Завтур, є своєрідним процесуальним «фільтром», що має на меті не допустити до розгляду слідчим суддею тих клопотань, що не мають судової перспективи, тобто будуть повернені для усунення недоліків або залишені без задоволення [15, с. 143]. Отже, попри те, що остаточне рішення залишається за слідчим суддею, прокурор, попередньо вирішуючи це питання в ході розслідування, здійснює досудову перевірку законності й обґрунтованості застосування заходу забезпечення кримінального провадження досліджуваного виду та виступає при цьому гарантом захисту прав і свобод людини від неправомірного обмеження особистої свободи [16, с. 157].

Власне процесуальний порядок погодження прокурором клопотання слідчого або самостійного ініціювання проведення слідчих (розшукових) дій, застосування заходів забезпечення кримінального провадження, направлених на збирання доказів, передбачає передусім перевірку наявності фактичних підстав проведення процесуальних дій, оскільки як слушно зауважує І. Ф. Літвінова, саме вони несуть основне змістовне навантаження у структурі рішення про проведення слідчої (розшукової) дії, а відповідно і у структурі клопотання слідчого, прокурора про її проведення [17, с. 148]. Водночас в окремих, передбачених законом випадках доказування фактичних підстав проведення слідчих (розшукових) дій, які потребують попереднього дозволу суду, передбачає додаткове доказування критеріїв встановлення таких підстав (винятковість випадку (ч. 1 ст. 225 КПК України), невідкладність випадку (ч. 3 ст. 233 КПК України), виключність випадку (п. 7 ч. 2 ст. 248 КПК України) [18].

Однією з слідчих (розшукових) дій, проведення якої серед іншого вимагає погодження з процесуальним керівником, є обшук. ЄСПЛ з цього приводу зауважує, що коли в національному праві окремо передбачено затвердження протоколу обшуку, то тим самим встановлюється контроль з боку про-

куратури за законністю дій поліції. Цілковита та невинувачена нестача такого затвердження вказує, що уповноважені на те органи не слідкували за тим, щоб оскаржуваний обшук узгоджувався з передбаченими в законодавстві процедурами. З цього випливає, що після завершення обшуку законні процедури не були дотримані, а отже, наявне порушення статті 8 Конвенції (справа «Л. М. проти Італії», заява № 60033/00 від 8 лютого 2005 року) [19].

Відтак, наглядова діяльність процесуального керівника виступає гарантією законності проведення слідчих (розшукових) дій, які за своїм змістом та формою обмежують конституційні права та свободи людини. За таких обставин, прокурор вирішуючи питання погодження клопотання про обшук, поруч з перевіркою наявності фактичних підстав його проведення зобов'язаний звернути увагу на те, щоб таке обмеження було в розумній пропорції до тяжкості правопорушення, ступеня підозри та бажаного результату. Адже, як зауважує ЄСПЛ, коли країни-учасниці вважають за необхідне вдаватися до таких заходів як проведення обшуків житлових приміщень з метою отримання доказів вчинення правопорушень, Суд оцінюватиме, чи були підстави, наведені для виправдання таких заходів, відповідними і достатніми, та чи було дотримано принцип пропорційності. (п. 50 рішення ЄСПЛ від 28 квітня 2016 року № 41085/05 у справі «Багісва проти України»).

Наведена позиція суду реалізована у положеннях КПК України (п. 8 ч. 3, п. 5 ч. 5 ст. 234), а також знайшла своє відображення у наказі Офісу Генерального прокурора від 24 квітня 2024 року № 84, яким затверджено Стандарти діяльності прокурорів у сфері захисту інвестицій під час досудового розслідування. Зокрема у нормативно-правовому акті зазначається, що зверненню до слідчого судді з клопотанням про проведення обшуку прокурору передусім необхідність забезпечення використання наданих кримінальним процесуальним законодавством повноважень зі збирання доказів шляхом проведення слідчих та інших процесуальних дій, які за своїм змістом та формою не обмежують конституційних прав та свобод людини або зводять таке втручання до мінімуму.

Прокурором у процесі погодження клопотання має бути перевірено його зміст на відповідність вимогам ч. 3, 5 ст. 234 КПК України. В даному контексті вважаємо за необхідне відмітити, що вивчення судової практики, пов'язаної із погодженням клопотання про надання дозволу на проведення обшуку, дає підстави припускати, що прокурор не завжди дотримується наведених вимог. Відтак, критеріями відмови у задоволенні клопотання слідчими суддями є: відсутність доказів того, що відшукувані речі мають значення для досудового розслідування та можуть бути доказами під час судового розгляду (Ухвала слідчого судді Ленінського районного суду м. Запоріжжя 22 листопада 2022 року у справі № 334/1565/22); слідчим не доведено, що відшукувані речі знаходяться у зазначеному в клопотанні житлі чи іншому володінні особи (Ухвала слідчого судді Ленінського районного суду м. Запоріжжя про відмову у задоволенні клопотання про дозвіл на обшук житла від 26 січня 2023 року у справі № 334/1565/22.); в резолютивній частині клопотання не зазначені індивідуальні або родові ознаки речей, документів, іншого майна або осіб, яких планується відшукати, а також їхній зв'язок із вчиненим кримінальним правопорушенням (Ухвала слідчого судді Зборівського районного суду Тернопільської області від 06 грудня 2021 року у справі № 599/2569/21).

Поруч з цим про неналежну підготовку клопотання свідчать непоодинокі рішення слідчого судді, із яких вбачається про неявку сторони обвинувачення на судові засідання з приводу розгляду клопотання та надходження заяв від слідчого про відкликання клопотання про дозвіл на обшук для доопрацювання. У свою чергу неявка сторони обвинувачення без поважної причини для розгляду вказаного клопотання слідчий суддя розцінює як фактичне не підтримання поданого клопотання та не доведення обставин зазначених у ньому (Ухвала слідчого судді Оболонського районного суду м. Києва від 23 липня 2021 року у справі № 756/11087/21).

Отже наглядова діяльність прокурора повинна зводитись не тільки до погодження клопотань, але і має передбачати особисту участь прокурора у судовому розгляді клопотань про надання дозволу на проведення обшуку, огляду житла чи іншого володіння особи, негласних слідчих (розшукових) дій. Така участь полягає у доведенні перед слідчим суддею наявності фактичних підстав проведення слідчих дій. Однак, на жаль, аналіз рішень слідчого судді про надання дозволу на проведення обшуку свідчить про протилежне. Прокурор бере участь у розгляді клопотань вкрай рідко.

Розвиваючи підхід до класифікації повноважень прокурора щодо збирання доказів у досудовому провадженні за функціональним принципом, зазначимо, що окремою формою участі прокурора у доказуванні в умовах воєнного стану виступає реалізація делегованої функції судового контролю, зокрема повноважень слідчого судді щодо розгляду та надання дозволу на проведення тимчасового доступу до речей і документів (ст. ст. 163-164 КПК), накладення арешту на майно (ст. ст. 170-173 КПК), обшуку (ст. ст. 234, 235 КПК), отримання зразків для експертизи (ст. 245 КПК), негласних слідчих розшукових дій (ст. ст. 246-248 КПК), розгляд клопотання про проведення негласної слідчої (розшукової) дії після її початку без ухвали слідчого судді (250 КПК). Так, згідно з ч. 1 ст. 615 КПК України у разі введення воєнного стану та якщо відсутня об'єктивна можливість виконання слідчим суддею повноважень, то такі повноваження виконує керівник відповідного органу прокуратури за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженим з прокурором. Рішення керівника органу прокуратури приймається у формі постанови та має містити обґрунтування правомірності здійснення ним повноважень слідчого судді.

Висновки. В результаті проведеного нами дослідження можемо зробити деякі висновки. Участь прокурора у збиранні доказів за функціональним призначенням полягає є здійсненні координуючих, безпосередніх, наглядових повноважень, а також делегованих повноважень слідчого судді в умовах воєнного стану. Кожний вид діяльності має своє змістовне наповнення та специфіку реалізації. Поруч з цим питаннями, що потребують подальшої дискусії та вирішення на законодавчому рівні є: нормативне визначення координаційної діяльності прокурора, що має важливе значення у процесі формування доказів під час досудового розслідування; особисте проведення прокурором слідчих (розшукових) дій; удосконалення реалізації прокурором наглядової діяльності, яка повинна зводитись не тільки до погодження клопотань про надання дозволу на проведення обшуку, огляду житла чи іншого володіння особи, негласних слідчих (розшукових) дій., але і повинна передбачати особисту його участь у судовому розгляді таких клопотань.

Література:

1. Шумило М. Є. Поняття доказів у кримінальному процесі: пролегомени до розуміння «невловного», феномену доказового права. *Вісник Кримінального судочинства*. 2015. № 3. С. 95–104.
2. Орлик Д. Прокурор як суб'єкт збирання доказів. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2014. № 4(19). С. 107–112.
3. Палюх А. І. Участь прокурора в доказуванні під час досудового розслідування: дис. ... канд. юридичних наук.: 12.00.09. Львів, 2016. 206 с.
4. Кайло І. Ю. Допустимість доказів у кримінальному процесі України: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. 2016. 218 с.
5. Нор В. Т. Прокурорський нагляд в Україні. Львів, 2002. 265 с.
6. Бабкова В. С. Принципи координаційної діяльності прокуратури у сфері протидії злочинності та корупції. *Теорія і практика правознавства*. 2013. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2013_1_27
7. Гловюк І. В. Функціональна спрямованість діяльності прокурора у досудовому провадженні: проблеми визначення. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2015. Т. 17. С. 278–296.
8. Звіту за результатами дослідження «Роль прокурора на досудовій стадії кримінального процесу» проведений за ініціативи «Права людини і правосуддя». 2017. 35 с. URL: https://ecpl.com.ua/wp-content/uploads/2017/10/prokurator_infographic.pdf
9. Волобуєв А. Ф., Меденцев А. М. Слідчо-оперативна група як суб'єкт досудового розслідування. *Правовий часопис Донбасу*. 2020. № 1 (70). С. 177–183.
10. Лапкін А. В. Прокурор у кримінальному провадженні: теоретичні, правові та організаційно-методичні проблеми : монографія. Харків: Право, 2020. 1304 с.
11. Єдність судової практики у вимірі стандартів якості кримінального процесуального законодавства України : монографія. Харків : Право, 2021. 352 с.
12. Торбас О. О. Застосування розсуду прокурором у процесі санкціонування та проведення слідчих (розшукових) дій. *Південноукраїнський часопис*. 2020. № 1. С. 168–170.
13. Гасанов Р.Н. Здійснення повноважень прокурором в частині проведення слідчих (розшукових) дій : дис. ... канд. юри. наук : 12.00.09. Одеса, 2017. 251 с.
14. Басиста І.В., Галаган В.І., Удовенко Ж.В. Повноваження прокурора на проведення процесуальних дій кримінальному провадженні: окремі проблеми. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2023. № 1. С. 16–25.
15. Завтур В.А. Прокурор як суб'єкт доказування при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 3. С. 140–146.
16. Коріняк О. М. Захист прав і свобод людини при застосуванні запобіжних заходів у кримінальному провадженні України : монографія. Київ : Нац. акад. прокуратури України; Запоріжжя, 2013. 196 с..
17. Літвінова І. Ф. Підстави проведення слідчих (розшукових) дій та їх доказування у процесуальній діяльності прокурора. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 3. Том 2. С. 146–150.
18. Чучман О. Підстави проведення слідчих (розшукових) дій, які потребують попереднього дозволу суду. *Юридичний вісник*. 2022. № 1. С. 117–123.
19. Джеремі МакБрайд. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. [2-ге вид.] К. : К.І.С., 2013. 573 с.

Bibikova M. Forms of participation of the prosecutor in the process of providing evidence at the stage of pre-trial investigation

Summary. The article is devoted to the study of the forms of participation of the prosecutor in the process of forming evidence in criminal proceedings. Scientific approaches to the classification of the prosecutor's powers in collecting evidence during the pre-trial investigation are highlighted. The content and problematic issues of the prosecutor's exercise of coordinating, direct and supervisory powers are revealed. It is found that a separate form of participation of the prosecutor in proving evidence under martial law is the implementation of the delegated function of judicial control.

Reasoned support for the proposals of scientists in terms of defining the coordination activities of the prosecutor's office as an independent function, improving legislative regulation in terms of functional orientation and demarcation with other functions of the prosecutor's office is expressed.

Attention is drawn to problematic issues of exercising the prosecutor's powers regarding the personal conduct of investigative (search) actions. Considering that the legislator has not established cases of independent conduct of investigative actions by the prosecutor, in practice such powers are not actually exercised by the prosecutor.

It is noted that the supervisory activity of the procedural manager serves as a guarantee of the legality of conducting investigative (search) actions, which in their content and form restrict constitutional rights and freedoms of a person. Under such circumstances, the prosecutor, when deciding on the approval of a request for a search, in addition to verifying the presence of factual grounds for its conduct, is obliged to pay attention to the fact that such a restriction of legitimate interests is in reasonable proportion to the gravity of the offense, the degree of suspicion and the desired result.

It is substantiated that the prosecutor's supervisory activity should not only be limited to approval, but should also include the prosecutor's personal participation in the judicial consideration of applications for permission to conduct a search, inspection of a person's home or other property, and covert investigative (search) actions.

It was found that the criteria for refusing to grant a request for a search by investigating judges are: lack of evidence that the searched items are important for the pre-trial investigation and can be evidence during the trial; investigators have not proven that the searched items are in the residence or other possession of the person specified in the request; the operative part of the request does not indicate individual or generic characteristics of the items, documents, other property or persons that are planned to be searched, as well as their connection with the criminal offense committed.

Key words: evidence, pre-trial investigation, collection of evidence, criminal proceedings, investigative (search) actions, prosecutor.